

RAAP-RAPPORT 3583

Plangebied fietspad N224 - Ubbeschoterweg te Renswoude

Gemeente Renswoude

Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en
inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied fietspad N224 - Ubbeschoterweg te Renswoude, gemeente Renswoude;
archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend
veldonderzoek (verkenkend booronderzoek)

Versie: 23-10-2018

Auteur: N.L.A. Conradi MA

Projectcode: RWUW

Bestandsnaam: RAAPrap_3583_RWUW_20181023

Autorisatie: drs. C.F.H. Coppens

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuvenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2018

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Witteveen + Bos Raadgevende Ingenieurs B.V. heeft RAAP in september en oktober 2018 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkenkend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied fietspad N224 - Ubbeschoterweg te Renswoude in de gemeente Renswoude (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan. Het aanwezige fietspad wordt verbreed. Hiervoor dienen verschillende aanpassingen uitgevoerd te worden, waaronder het verplaatsen van een bestaande watergang.

Renswoude ligt in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei. Specifieker ligt het plangebied op de overgang van een dekzandrug in het zuiden naar een vlakte met mogelijk ten dele verspoelde dekzanden in het noorden. Een groot deel van het plangebied ligt in een bos behorend bij het landgoed van kasteel Renswoude. Verder is Renswoude gelegen in het gebied van de Grebbelinie. Deze gegevens tezamen maken dat er een middelhoge verwachting bestaat voor archeologische resten uit het Mesolithicum. Verder bestond er een lage verwachting voor archeologische resten uit de perioden Neolithicum tot en met de Middeleeuwen, met name vanwege aanwijzingen voor een slechte waterhuishouding in de omgeving. De verwachting voor bebouwing uit de Nieuwe Tijd was laag, met uitzondering van eventuele tuin-elementen die bij het landgoed behoorden.

Op basis van het veldonderzoek blijkt het plangebied te liggen in een dekzandvlakte met enige kenmerken van afspoeling en hellingsprocessen in de diepere ondergrond. Verder is het gebied sterk geroerd tot een diepte variërend van 0,95 - 1,35 m -mv (6,8 - 6,1 m +NAP). Vanaf daar gaan de verstoringen naar beneden toe abrupt over naar het schone dekzand. In dit dekzand zijn geen aanwijzingen voor oudere, overstoven bodems.

De grootschalige verstoring zal deels veroorzaakt zijn door de aanwezige weg en de aanwezige kabels en leidingen. De bodemverstoringen binnen het landgoed zullen veroorzaakt zijn tijdens de inrichting van het park, eventueel in combinatie met lokale bioturbatie (wortelwerking). Omdat het plangebied in een landgoed is gelegen werd er met het veldonderzoek gelet op afwijkende parkachtige tuinelementen. Ook is het gebied visueel geïnspecteerd op eventuele sporen uit de Tweede Wereldoorlog. Dergelijke sporen zijn niet waargenomen.

De verwachting voor resten uit alle archeologische perioden kan worden bijgesteld naar laag. Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Renswoude, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens.....	7
1.3 Doel- en vraagstelling	7
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Methode	9
2.2 Aardkundige situatie	9
2.3 Archeologische gegevens.....	10
2.4 Historische situatie	14
2.5 Huidige situatie	17
2.6 Toekomstige situatie	17
2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting	18
3 Veldonderzoek	21
3.1 Methode	21
3.2 Resultaten	21
4 Conclusies en advies	25
4.1 Conclusie	25
4.2 Advies	25
4.3 Tot slot.....	25
Literatuur	26
Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices	27

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Witteveen + Bos Raadgevende Ingenieurs B.V. heeft RAAP in september en oktober 2018 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied fietspad N224 - Ubbeschoterweg te Renswoude in de gemeente Renswoude (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan.

Beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Renswoude ligt het plangebied in een Archeologisch Waardevol Gebied categorie 3. Deze waarde hangt samen met de ligging in een landgoed. Het beleid voor een dergelijk gebied schrijft voor dat bodemingrepen dieper dan 30 cm -mv voorkomen dienen te worden. Indien dit niet mogelijk blijkt, is er archeologisch onderzoek nodig bij bodemingrepen groter dan 100 m² (Boshoven et.al, 2010). Deze voorschriften zijn ook verankerd in het bestemmingsplan NL.IMRO.0339.BP2012Dorp-vg01. De omvang van de bodemingrepen bedraagt circa 870 m². Het plangebied is groter, maar de overige werkzaamheden beperken zich tot het vernieuwen van bestaand fietspad. De diepte van de ingrepen is vooralsnog onbekend. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform het vigerend beleid.

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm. Voorafgaand aan het onderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld en ter goedkeuring aan de bevoegde overheid voorgelegd. Dit PvA is goedgekeurd (op 26 september 2018, mail mevr. Bruning). Dit PvA diende als uitgangspunt voor het onderzoek.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, 4004 Opgraven (landbodems) en 4006 Specialistisch onderzoek.

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding plangebied (rood). Inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)
Opdrachtgever	Witteveen + Bos Raadgevende Ingenieurs B.V.
Bevoegde overheid	Gemeente Renswoude
Plaats	Renswoude
Gemeente	Renswoude
Provincie	Utrecht
Centrumcoördinaten (X/Y)	165.987/453.680
Toponiem	Ubbeschoterweg
Kadastrale gegevens	Delen van RWD01 C 2035, 2037, 2039, 2040 en RWD01 G 325 en 800
Oppervlakte plangebied	Circa 870 m ² (oppervlakte van de bodemingrepen)
Afbakening plangebied	Tijdens het bureauonderzoek is het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht; het veldonderzoek is uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied.
Onderzoekperiode	September en oktober 2018
Uitvoerder	RAAP West
Projectleider	drs. C.F.H. Coppens
Projectmedewerkers	N.L.A. Conradi MA
RAAP-projectcode	RWUW
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4632214100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio West te Leiden

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

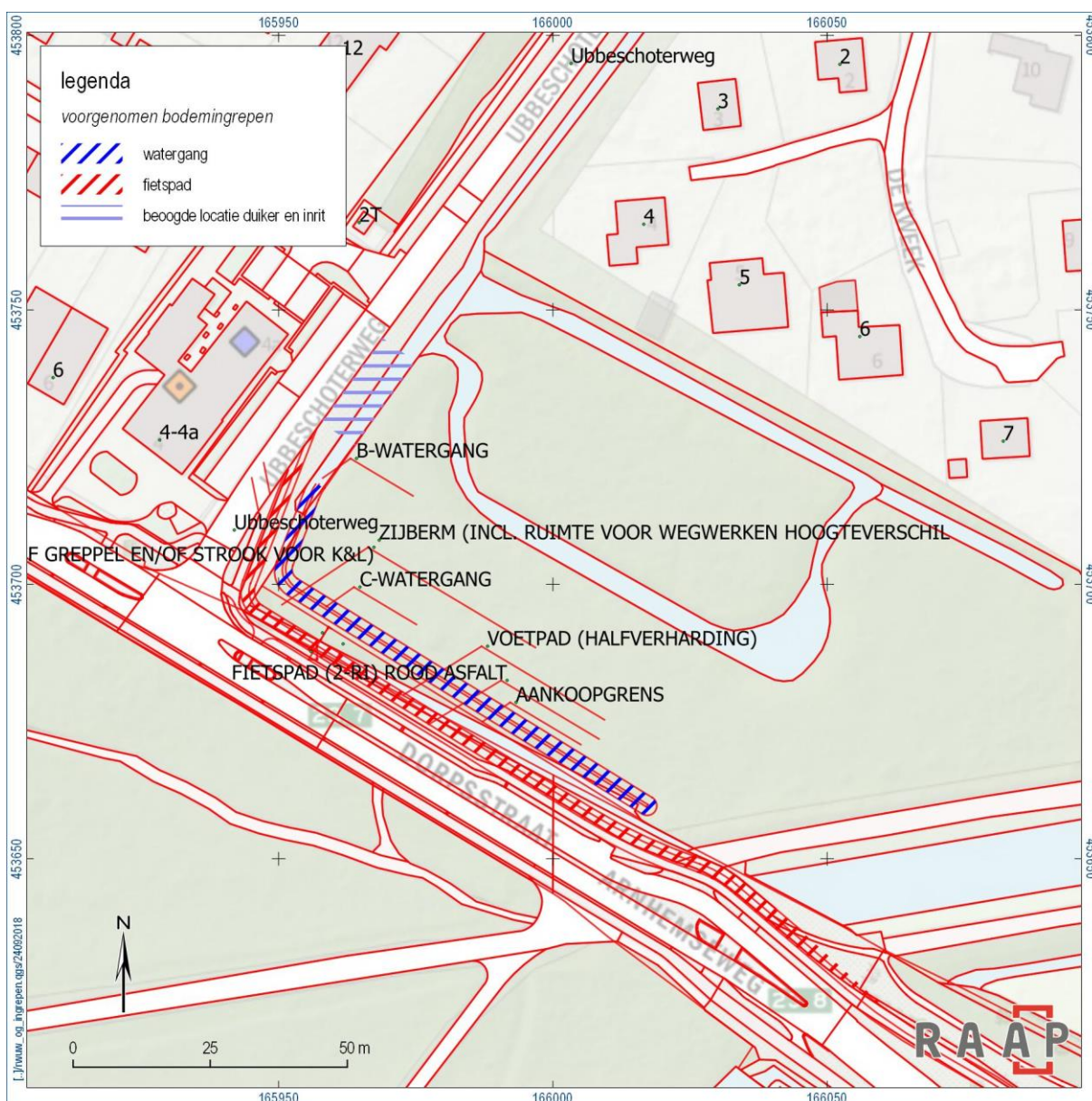
De doelstelling van het bureauonderzoek is het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats. Daartoe wordt informatie verzameld over bekende en verwachte archeologische resten teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

Bureauonderzoek

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen in en rond het plangebied zijn reeds bekend?
- Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik nu en wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?
- Wat is de gespecificeerde verwachting ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied? En wat zijn hiervan de prospectiekenmerken?

Veldonderzoek:

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Waar en op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?
- Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
- Op welke manier dient bij graafwerkzaamheden met archeologische resten te worden omgegaan?
- Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

Figuur 2. Overzicht van de voorgenomen bodemingrepen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient ervoor om - op basis van verschillende bronnen - inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop van de tijd heeft achtergelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

Naast de conform de KNA verplichte bronnen is door de gebiedsexperts van RAAP een beredeneerde keuze gemaakt uit betrouwbare bronnen die voor de archeologische verwachting relevante informatie bevatten (zie literatuurlijst). Daarvoor is gebruik gemaakt van de landelijk en voor RAAP digitaal beschikbare archieven. Voor de beschrijving van de historische situatie is gebruik gemaakt van hiervoor relevante informatiedragers. Voor de actuele metadata van de verzamelde gegevens (gemeente, plaats, etc.) wordt verwezen naar het van toepassing zijnde data-archief.

2.2 Aardkundige situatie

Het plangebied ligt in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei: van oorsprong een diep glaciaal tongbekken dat in het Saalien (ca. 200.000 tot 130.000 jaar geleden) door een gletsjertong is uitgesleten (De Boer & Warning, 2007). Gedurende het Eemien (ca. 130.000 tot 120.000 jaar geleden) en het Weichselien (ca. 120.000 tot 10.000 jaar geleden) is dit tongbekken grotendeels opgevuld met diverse afzettingen. In het Weichselien zijn er dikke pakketten fluvioperiglaciale zanden, afkomstig van de hoger gelegen stuwwallen van de Veluwe de Utrechtse Heuvelrug, afgezet door smeltwaterstromen. Deze afzettingen worden gerekend tot de Formatie van Boxtel (voorheen Formatie van Twente). Op deze afzettingen die hoofdzakelijk uit grove, soms licht grindhoudende zanden bestaan, zijn eolische zanden afgezet. Het betreft de dekzanden die onder Arctische omstandigheden tijdens de koudste perioden van de laatste ijstijd (het Laat Weichselien) zijn afgezet. Daarbij zijn grotere en kleinere duinvormen ontstaan. De Gelderse Vallei kenmerkt zich door het voorkomen van grote aantallen van dergelijke duinen die in langgerekte of paraboolvormige ruggen zijn gevormd (Maarleveld & Van der Schans, 1961). De dekzanden worden tot het Laagpakket van Wierden (eveneens Formatie van Boxtel) gerekend. Het plangebied ligt op de overgang van een dekzandrug (3B35) in het zuiden naar een vlakte met mogelijk ten dele verspoelde dekzanden (2M53) naar het noorden. Verspoeld dekzand is dekzand, dat deels vermengd is met grover zand en leem. Dit is ontstaan door afspoeling en andere hellingprocessen (Boshoven et.al., 2010, blz. 43).

Bodemkundig gezien bestaat de bodem uit gooreerdgronden of beekerdgronden, beide gevormd in lemig fijn zand (resp. pZn21 en pZn23). Gooreerdgronden hebben een donkere bovengrond die dunner is dan 50 cm en zeer zwak ontwikkelde humuspodzol-B. Ze komen onder andere voor in afvoerloze laagten of op de overgang van beekdalen naar de hogere gronden. Beekerdgronden hebben ook een donkere bovengrond die dunner is dan 50 centimeter. Dit soort bodems komen voor in laaggelegen zandgronden. In zowel de gooreerdgronden als in de beekerdgronden wordt vrijwel nooit een duidelijke podzolbodem gevormd. Dit heeft te maken met de waterhuishouding (Bakker, 1966).

Geologische situatie	Laagpakket van Wierden, Formatie van Bostel
Geomorfologische situatie	Het grootste deel ligt in een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss (Archis3). Vlak; steilste hellingen <¼ graden en max hoogteverschil tov omgeving 0.25 – 0.5 (m) (2M53). Het zuidelijke deel ter hoogte van het fietspad langs de N224 ligt op een dekzandrug, al dan niet met oud-bouwlanddek (3B35yc) beschreven als een vrij vlakke, laaggelegen rug. De steilste hellingen zijn ¼ - 1(2) graden en max hoogteverschil tov omgeving 0.25 – 1.5 (m).
Ouderdom geomorfologische structuur	Laat-Pleistoceen
Bodemkundige situatie	pZn21 (gooreerdgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand) of pZg23 (beekeerdgronden, in lemig fijn zand).
Grondwatertrap (en betekenis)	pZn21: VI. Een grondwatertrap VI wijst erop dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand tussen de 40 en 80 cm -mv en de laagste grondwaterstand meer dan 120 cm -mv bedraagt. Een dergelijk lage grondwaterstand betekent dat eventueel aanwezige organische archeologische resten (zoals hout en bot) niet goed geconserveerd zullen zijn. Anorganische archeologische resten kunnen daarentegen nog wel in goede staat in de bodem aanwezig zijn. pZg23: IIIb. Een grondwatertrap IIIb wijst erop dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand tussen de 25 en 40 cm -mv en de laagste grondwaterstand tussen de 80 en 120 cm -mv bedraagt. Een dergelijke grondwaterstand betekent dat eventueel aanwezige organische archeologische resten (zoals hout en bot) redelijk goed geconserveerd zullen zijn. Anorganische archeologische resten kunnen in goede staat in de bodem aanwezig zijn.
Verwachte diepteligging van archeologisch relevante lagen	direct aan of onder het maaiveld, of onder het eventueel bouwlanddek

Tabel 2. Samenvattend overzicht van de geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.

In en nabij het plangebied zijn enkele boringen bekend in het DINO-loket: ter hoogte van het kruispunt Ubbeschoterweg - N224 geeft B32G0613 een profiel weer dat volledig uit zand bestaat. In twee boringen iets buiten het plangebied staat zandig veen aangegeven tot een diepte van 1,2 en 2 m -mv. Deze venige top zou een bouwlanddek kunnen zijn.

2.3 Archeologische gegevens

In de nabije omgeving van het plangebied zijn twee archeologische monumenten bekend. Op circa 200 meter ten westen ligt AMK-terrein 12.251. Het betreft de dorpskern van Renswoude met bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. De huidige aanleg van het dorp dateert uit de 17e eeuw en is gerelateerd aan de verbouwing van huis 'Renswoude' tot een landhuis (AMK-terrein 11.545). Aangezien huis 'Renswoude' een middeleeuwse voorganger heeft gehad, zou het dorp ook uit de Middeleeuwen kunnen dateren. De dorpskern van Renswoude ligt op een dekzandrug.

Gemeentelijk archeologiebeleid

Bestemmingsplan: dubbelbestemming 'waarde-archeologie'	Archeologisch onderzoek is nodig bij bodemingrepen groter dan 100 m ² en dieper dan 30 cm.
Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart	De archeologische verwachting gebaseerd op het landschap is middelhoog voor jager-verzamelaars (Laat-Paleolithicum en Mesolithicum), laag voor landbouwers (Neolithicum tot aan de Middeleeuwen en laag voor resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Dit komt door de ligging van het plangebied in welvingen en flanken in laaggelegen dekzandlandschap . Rijksmonumenten zijn geïntegreerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente Renswoude (Boshoven et.al. 2010). Het plangebied is grotendeels gelegen in het terrein van Rijksmonumentnummer 509.376, het landgoed behorend bij kasteel Renswoude. Het plangebied ligt daarom in een Archeologisch Waardevol Gebied, waarde 3, met betrekking tot cultuurhistorische elementen. Het plangebied ligt <i>niet</i> in het terrein van het <i>archeologisch monument</i> kasteel Renswoude (AMK-nummer 11.545).
Gemeentelijke archeologische beleidskaart	Archeologisch onderzoek is nodig bij bodemingrepen groter dan 100 m ² en dieper dan 30 cm.

Tabel 3. Samenvattend overzicht van het geldende archeologiebeleid en achterliggende verwachtingskaart.

Monument	Ligging	Complex	Datering	Materiaal	Diepte	Waarde
12.251	200 m ten westen	Historische kern Renswoude, nederzetting	LME - NTC	Divers	Direct vanaf het maaiveld	Hoge archeologische waarde
11.545	100 m ten zuidwesten	Borg/stins/versterkt huis	LME - NTC	Divers	Bovengronds en direct aan en onder het maaiveld	Hoge archeologische waarde

Zaakidentificatienr.	Ligging	Complex	Datering	Materiaal	Diepte	Verzamelwijze
3984312100	250 m ten noordwesten	Nederzetting, onbekend	17 ^e eeuw	Keramiek, glas	Onder bestaande bebouwing	Archeologische begeleiding

Tabel 4. Overzicht van de bekende archeologische monumenten en archeologische vondstlocaties in en rond het plangebied.

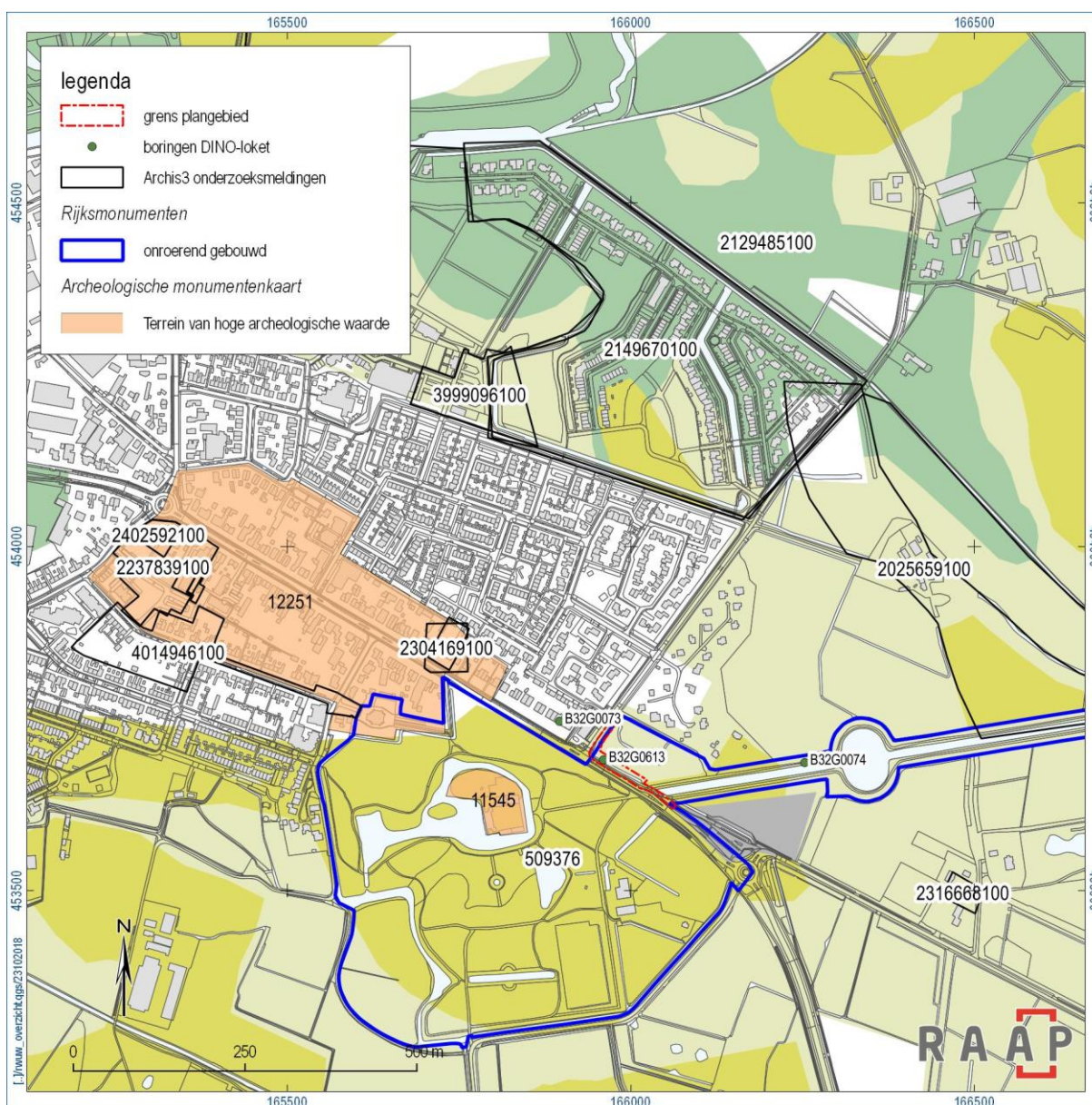
Wanneer de vindplaatsen en hun landschappelijke inbedding bekeken worden in vergelijking met de situering van het plangebied, dan blijkt dat met name de hoger gelegen dekzandruggen zijn uitgekozen voor (tijdelijke) bewoning. Zo is de historische kern van Renswoude gevormd op een dekzandrug. Ook zijn er in de wijdere omgeving mesolithische vondsten gedaan op dekzandruggen (zie bijvoorbeeld Archis3-zaakidentificatienummer 2025659100). Het plangebied zelf is gelegen op de overgang van een dekzandrug in het zuiden naar een lager gelegen vlakte, met mogelijk verspoeld dekzand. Ook op deze afzettingen kon gewoond worden, al waren de hoger gelegen delen aantrekkelijker. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving. Als men dit samenvat kan men in de omgeving van Renswoude rekening houden met diepgaande verstoringen. Enerzijds is dit veroorzaakt door (historische) veenontginningen, anderzijds kan dit komen door recentere graafwerkzaamheden. Verder weg van de bebouwde kom is het nog zeer goed mogelijk om (deels) intacte mesolithische vindplaatsen aan te treffen. Het plangebied zelf is grotendeels gelegen in

een park behorend bij buitenplaats Renswoude. De afgelopen eeuwen zullen er in dit park weinig grootschalige veranderingen plaatsgevonden hebben. Wel dient men rekening te houden met eventuele vergravingen ten gevolge van bosbouw en de aangelegde waterpartijen. Direct langs de huidige wegen zullen verschillende (constructie)werkzaamheden hebben plaatsgevonden.

Eerder in de omgeving uitgevoerd onderzoek volgens ARCHIS3

Zaakidentificatienummer	Resultaat/advies	Opmerking
2304169100	Op basis van het bureau- en booronderzoek is het plangebied vrijgegeven. De bodem rondom de bestaande bebouwing was sterk verstoord. (Boonstra et.al., 2010),	Er is besloten tot een archeologische begeleiding van de sloop van de bestaande bebouwing (zie Archis3-zaakidentificatienummer: 3984312100)
3984312100	Vervolg op bovenstaand onderzoek. Er zijn funderingen aangetroffen die te dateren zijn tot in de 17 ^e eeuw. (Van Heeringen et.al., 2016)	-
2316668100	Bureau- en booronderzoek voor plangebied het Hoge Hof. Het plangebied bleek diepgaand verstoord door veenwinning, waardoor er geen archeologische resten meer worden verwacht (Van Kampen, 2012).	Onbekend of het advies is overgenomen.
2025659100	In het kader van een groter onderzoek in verschillende gebieden in de provincie Utrecht is bureau- en booronderzoek uitgevoerd voor het gebied Renswoude-Noorderkwartier. Met name verschillende dekzandruggen zijn onderzocht, waarbij verschillende mesolithische vondsten zijn gedaan (Visscher, 1996)	-
4014946100	Bureau- en booronderzoek in het kader van herontwikkeling van de Taets van Amerongenweg te Renswoude. Tijdens het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis hiervan is het plangebied grotendeels vrijgegeven. Uitzondering vormde het oostelijke deel van het plangebied, in verband met de mogelijke ligging van het voormalige kerkhof (Weerheijm et.al., 2017)	Onbekend of het advies is overgenomen.
2149670100	Bureauonderzoek en veldkartering. Uitkomst onbekend.	-
3999096100	Bureau- en booronderzoek. Lage verwachting voor intacte archeologische resten. Advies is om het plangebied vrij te geven (Weerheijm et.al., 2016)	Onbekend of het advies is overgenomen.

Tabel 5. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.

2.4 Historische situatie

De naam Renswoude of 'Silva Hrenem' (wat 'woud van de stad Rhenen' betekend) komt voor het eerst voor in een oorkonde uit het jaar 855. In de Late Middeleeuwen vond ontginning van het gebied plaats. De oudste boerderijen lagen op dekzandruggen langs de Lunterse Beek. Vermoedelijk is het veen dat in de lagere delen van de Gelderse Vallei voorkwam, in deze periode afgegraven en werden er bouw- en hooilanden gecreëerd. De bouwlanden lagen op de hoogste delen, de dekzandruggen (Wolleswinkel, 1998).

In 1363 wordt 'Rijnswoude' in een akte als een zelfstandig rechtsgebied genoemd. Van een dorp is echter nog geen sprake. Rond 1400 stond er te Renswoude een versterkt huis (de Borgwal) en een aantal verspreid liggende boerderijen (Wolleswinkel, 1998). Pas in 1638 wordt er een dorp gesticht door Johan van Reede op de locatie van de voormalige Borgwal. Dit dorp bestond uit één hoofdweg met op den duur twee subwegen. Deze drie straten, waarvan de bebouwing in de loop van de eeuwen verdicht is, maakten tot de Tweede Wereldoorlog de kern van het dorp uit. Na de oorlog werd zowel aan de zuid- als noordzijde het dorp uitgebreid.

Renswoude ligt in het gebied van de Grebbelinie. Deze linie is vanaf de 18e eeuw aangelegd als een stelsel van vestingwerken en inundatiewerken en diende als een verdedigingslinie voor het westen van Nederland (Rietberg, 2004). De Grebbelinie is vooral bekend als het slagveld waar het Nederlandse leger enige dagen stand hield tijdens de Duitse inval in mei 1940.

Nabij buitenplaats Renswoude zijn op 23 april 1945 ongeveer 20 Duitsers gevangen genomen. Hierop werd een aanval op Renswoude uitgevoerd rond 25 april 1945 (<http://www.grebbelinie.nl>). Of hier resten van aangetroffen worden binnen het plangebied is niet bekend. Verder kunnen er resten worden verwacht van kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholen.

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in de het historisch gebruik van een gebied van na de late middeleeuwen tot begin 20e eeuw. In die periode was men veel meer dan nu gebonden aan de (on)mogelijkheden die het natuurlijke landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van het gebied. Daarnaast kan het informatie leveren over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaats gevonden. De Ubbeschoterweg en de N224 behoren tot een wegenstructuur die ouder is dan 1600 na. Chr (Boshoven et.al., 2010; kaartbijlage 3). Dit is ook zichtbaar op de Kadastrale Minuut (1811-1832). Het plangebied ligt dan al deels op en naast bestaande wegen. Ook op kaartmateriaal van 1850 is het plangebied ongewijzigd. Het plangebied ligt deels in het zogeheten "Domineesbosje", behorend bij het landgoed van kasteel Renswoude. Het terrein heette zo vanwege de functie van overtuin van de aanwezige pastorie. Dit bosje hoorde al vóór 1705 bij het landgoed van kasteel Renswoude¹. Er zijn geen nieuwe elementen toegevoegd aan het park ten oosten van de Ubbeschoterweg. Dit blijft zo tot op heden. De vijver in het parkje lijkt wel gedempt te zijn in de jaren 80 van de afgelopen eeuw. Op de recente topografische kaarten is deze echter weer zichtbaar. Ook de watergangen ten noorden van het plangebied worden telkens anders weergegeven op kaartmateriaal. Mogelijk zijn de watergangen gedurende de tijd verplaatst, iets dat grootschalige vergraving met zich meebrengt. Wanneer de inrit van het fietspad en de waterpartijen parallel aan de weg aangelegd zijn, is niet met zekerheid te zeggen (figuur 4).

¹ <http://rijksmonumenten.nl/monument/509376/kasteel-renewoude:-historische-tuin--en-parkaanleg/renewoude/>

Uit deze analyse blijkt dat het plangebied in de loop van de afgelopen eeuwen weinig veranderd is. Wel zijn de watergangen mogelijk verplaatst gedurende de tijd. Verder dient er rekening gehouden te worden met een verstoorde ondergrond door de historische bosbouw. In het park zijn mogelijk historische tuinelementen aanwezig. Resten van bebouwing worden op basis van het kaartmateriaal niet verwacht.

Bouwhistorische waarden	Nummer	Aard	Omvang	Diepteligging
Rijksmonumenten	509.376	historische tuin- en parkaanleg	-	Boven de grond
Gemeentelijke monumenten	N.v.t.			
MIP-objecten	N.v.t.			
Overige bouwhistorische waarden	N.v.t.			

Tabel 6. Samenvattend overzicht van de in het plangebied aanwezige bouwhistorische waarden.

Figuur 4. Overzicht van historische kaarten.

2.5 Huidige situatie

Aan de hand van actuele gegevens van recente luchtfoto's, Google Street View, locatiebezoek en navraag bij de opdrachtgever zijn de onderstaande zaken over de huidige situatie te melden.

Huidig grondgebruik	Het plangebied beslaat het huidige fietspad met de omliggende bermen. Naast dit fietspad liggen twee watergangen, parallel aan de Ubbeschoterweg en de N224
Hoogteligging maaiveld	Circa 7,5 m +NAP
Grondwatertrap of -stand	In de omgeving is de grondwaterstand circa 5 m + NAP (dinoloket.nl). Op basis van de bodemgegevens wordt een hogere grondwaterstand verwacht: het te verwachten bodemtype is typerend voor een slecht ontwaterde omgeving (paragraaf 2.2)
Milieutechnische condities	In het bodemloket zijn geen milieukundige onderzoeken geregistreerd.
Aanwezige constructies (funderingen, kelders e.d.)	Mogelijk heeft er ontgraving plaatsgevonden met de aanleg van de bestaande wegen
Locatie en diepte van kabels/leidingen	Parallel aan de wegen liggen kabels en leidingen in de berm (18G439989).

Tabel 7. Samenvattend overzicht van de huidige situatie van het plangebied.

Figuur 5. De splitsing Ubbeschoterweg (links) met de N224 (Dorpsstraat). Bron: Google Street View.

2.6 Toekomstige situatie

Uit navraag bij de opdrachtgever is het volgende gebleken over de toekomstige situatie:

Aard	Het bestaande fietspad wordt verbreed. Ook wordt er vanaf de Ubbeschoterweg een inrit gecreëerd en er wordt een duiker aangelegd. Verder wordt ook de bestaande watergang verlegd, met een ontgravingsdiepte tot 2 m -mv (figuur 2).
Omvang en diepte	De omvang van de bodemingrepen bedraagt circa 870 m ² .
Invloed op maaiveld en grondwater	Onbekend.
Toekomstig gebruik	Het bestaande fietspad wordt verbreed. Ook worden enkele andere elementen aangepast.
Toekomstige gebruiker	Openbare weg, de fietser.

Tabel 8. Samenvatting van de toekomstige situatie.

2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verzamelde gegevens is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en de ouderdom (inclusief omvang en uiterlijke kenmerken), (diepte)ligging, en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Aard en ouderdom

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

Jager-verzamelaars

In de steentijd (Paleolithicum t/m Neolithicum) leefden de mensen voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen waren gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar.

Het plangebied ligt op de overgang van een dekzandrug naar een lager gelegen vlakte, waardoor het mogelijk een aantrekkelijke locatie is geweest. Zodoende bestaat er een middelhoge verwachting voor vindplaatsen van jager-verzamelaars. Het betreft resten van tijdelijke bewoning uit het Mesolithicum. Het gaat waarschijnlijk om relatief kleine vindplaatsen van jagersverzamelaars (oppervlakte van ca. 50-500 m²). Dergelijke vindplaatsen worden gekenmerkt door de aanwezigheid van een strooiing van houtskool, vuursteen en (ander) natuursteen.

Landbouwers

Met de introductie van de landbouw (vanaf het Neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mensen. De eerste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden. Bovendien moesten de gronden goed ontwaterd zijn.

Op basis van de aanwezige bodemtypes ontstaat de indruk dat het plangebied in een natte omgeving heeft gelegen waardoor bodemvorming slecht heeft plaats kunnen vinden. Omdat er gunstigere locaties

in de wijdere omgeving voorhanden waren, zal het plangebied waarschijnlijk niet bewoond dan wel beakkerd zijn in deze periode. Hierdoor worden geen archeologische resten vanaf het Neolithicum tot in de Middeleeuwen verwacht (lage verwachting).

Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat er in de Nieuwe Tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden. Wel ligt het plangebied aan twee wegen die mogelijk hun oorsprong al hebben in de Middeleeuwen. Ook is het plangebied deels gelegen in het landgoed behorend bij buitenplaats Renswoude. Zodoende worden in het plangebied archeologische resten van historische tuinelementen verwacht uit de periode Nieuwe tijd. Ook is het mogelijk dat er eventuele voorlopers van de huidige weg aangetroffen worden. Resten van bebouwing uit deze periode worden niet verwacht.

Resten samenhangend met het park zullen alleen binnen het park aangetroffen worden. Men kan denken aan plantenbedden, waterpartijen of lokale verhardingen. Voorlopers van de weg kunnen bestaan uit ophogingslagen of pakketten verhardingsmateriaal.

Nabij buitenplaats Renswoude zijn op 23 april 1945 ongeveer 20 Duitsers gevangen genomen. Hierop werd een aanval op Renswoude uitgevoerd rond 25 april 1945 (<http://www.grebbelinie.nl>). Of hier resten van aangetroffen worden binnen het plangebied is niet bekend. Verder kunnen er resten worden verwacht van kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholen (www.ikme.nl).

(Diepte)ligging

In het plangebied liggen dekzanden uit het laatpleistocene direct aan het maaiveld. Het huidige maaiveld vormt zodoende al sinds het Laat Paleolithicum het loopvlak. Archeologische resten vanaf deze periode kunnen direct aan het maaiveld aanwezig zijn. Op basis van bodemkaarten is het mogelijk dat het oude oppervlak nog afgedekt wordt door een bouwlanddek. Indien dit het geval is, liggen de oudere archeologische resten onder dit bouwlanddek. Resten samenhangend met het park zullen direct aan het maaiveld aanwezig zijn.

Fysieke kwaliteit

Als de resten zich direct aan het maaiveld bevinden, is mogelijk sprake van een slechte conservering van de archeologische resten. Aanleg van de weg en de aanwezige kabels- en leidingen kunnen de resten verstoord hebben. Indien echter een bouwlanddek aanwezig is, dan zijn eventuele archeologische resten mogelijk nog goed geconserveerd aanwezig.

Wat betreft het park dient men rekening te houden met eventuele vergravingen ten gevolge van bosbouw en de aangelegde waterpartijen. Of eventuele resten hier nog goed geconserveerd aanwezig zijn, is niet met zekerheid te zeggen.

Overzicht

De archeologische verwachting en de verschillende deelaspecten daarvan, zoals hiervoor beschreven, zijn samengevat in tabel 9. Om bovengenoemde verwachting te toetsen en de mate van intactheid van de bodem ten onderzoeken worden 6 boringen zo verspreid mogelijk over het plangebied geplaatst.

Archeologische periode	Complextype	Omvang	Kenmerken	Diepte- ligging	Gaafheid
Mesolithicum	kampement	50 - 500 m ²	van een strooiing van houtskool, vuursteen en (ander) natuursteen.	Direct aan het maaiveld of onder een mogelijk bouwlanddek	onbekend
Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd	historisch park	Circa 26,7 ha	Inrichtingselementen als plantenbedden en waterpartijen	Direct aan het maaiveld	onbekend
Nieuwe tijd	resten uit de Tweede Wereldoorlog	kleinschalig	kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholen	Direct aan het maaiveld	onbekend

Tabel 9. Samenvatting van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO-O) bestond uit een verkennend booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van onderhavig bureauonderzoek. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 17 oktober 2018.

Het verkennend veldonderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid, de mate van bodemverstoring en de diepteligging van het verwachte archeologische niveau in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van archeologisch relevante niveaus.

Daartoe zijn 6 boringen zo optimaal mogelijk verspreid. De boringen hebben een onderlinge afstand van ongeveer 23 meter (figuur 6).

Er is geboord tot maximaal 275 cm -mv met een Edelmanboor (7 cm) en een gutsboor (3 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3) en met behulp van RTK-GPS ingemeten met een meetnauwkeurigheid van 1 cm voor locatie en hoogte. Boring 4 en 5 zijn met een meetnauwkeurigheid van 1 m ingemeten vanwege slecht bereik met de GPS; de maaiveldhoogte van deze boringen is afgeleid van de omliggende boringen.

Hoewel het onderzoek een verkennend onderzoek betreft, is het opgeboorde materiaal in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

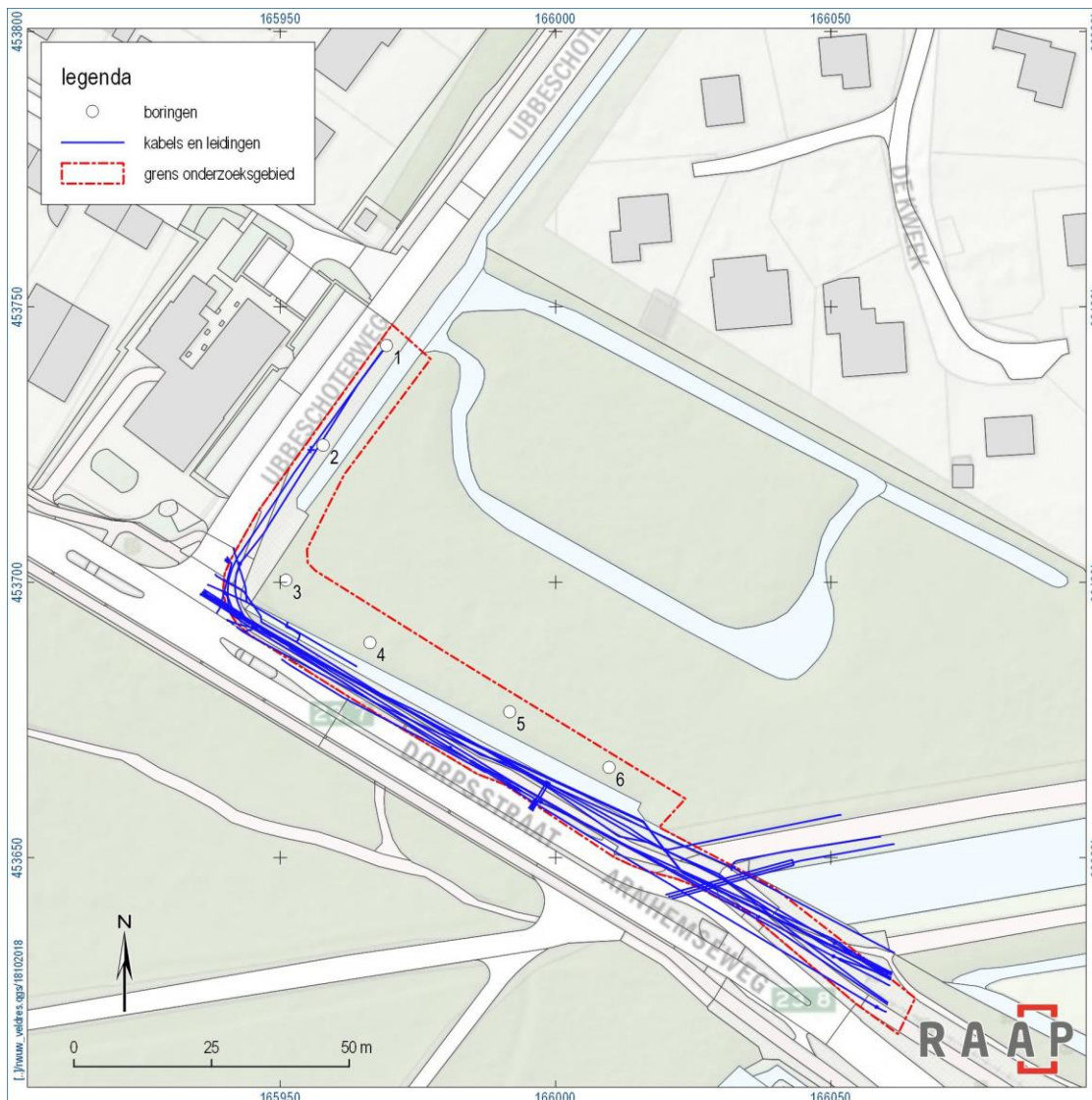
De boorlocatie ligt deels in de berm langs de Ubbeschoterweg. Boringen 3 tot en met 6 vallen binnen het bosje dat hoort bij het landgoed van kasteel Renswoude. De watergangen zijn aanwezig zoals zichtbaar op recente topografische kaarten (figuur 4, heden). Vanwege de aanhoudende droogte zijn de watergangen drooggevallen. Er zijn geen afwijkende elementen zoals bijvoorbeeld ingegraven beton of onverklaarbare kuilen waargenomen in het bos, die zouden kunnen wijzen op sporen uit de Tweede Wereldoorlog.

Langs de Dorpsstraat (N224) tussen het fietspad en de watergang zijn sporen van recente, kleinschalige graafwerkzaamheden zichtbaar. Mogelijk als gevolg van graafwerkzaamheden voor kabels en leidingen.

3.2.2 Geologie en bodem

Boring 1 en 2 zijn gelegen in de berm langs de Ubbeschoterweg. Vanaf het maaiveld is een laag met (donker)bruingrijs, matig siltig, zeer fijn zand aanwezig. Dit zand is zwak tot matig humeus en bevat enkele plantenrest. Het pakket heeft een losse consistentie, is rommelig, bevat zandbrokken en enkele fragmentjes (bouw)puin. In boring twee bevat dit pakket veel fragmenten puin, met name op een diepte van 0,5 - 0,7 m -mv (6,96 - 6,76 m +NAP). Het puin bestaat uit recent glas, bouwpuin en

kachelslik. In boring 1 en 2 heeft deze laag met geroerde grond een dikte van 0,95 - 1,2 m. Naar beneden toe gaat deze laag abrupt over naar een laag lichtgeelgrijs, zwak tot matig siltig, zeer fijn zand. Het zand bevat enkele dunne leemlagen en is compact. Boring 1 is dieper doorgezet. Naar beneden toe verdwijnen de leemlagen en is het zand geelgrijs. Deze laag is geïnterpreteerd als de C-horizont in het dekzand, behorend tot het Laagpakket van Wierden, Formatie van Boxtel.

Figuur 6. Resultaten verkennend booronderzoek.

Boringen 3 tot en met 6 hebben een iets afwijkende opbouw vanwege de ligging in het bos, iets verder van de weg af. Vanaf het maaiveld is een haast venige strooisellaag aanwezig, die na 5 centimeter overgaat in een (donker)bruingrijs, zwak tot matig siltig, zeer fijn zand. Deze laag is matig humeus en al dan niet doorworteld. Ook zijn er gebleekte zandkorrels in waargenomen. Met name in boring 5 en 6 is een dunne, zwak ontwikkelde uit- en inspoelingshorizont aanwezig.

Naar beneden toe zijn sterk verstoorde lagen aanwezig in boring 3 - 6. Deze lagen betreffen zwak tot matig siltig zand, al dan niet zwak humeus. Qua kleur lopen deze lagen uiteen van licht(geel)grijs tot

(bruin)grijs. De consistentie van deze lagen is los en ze bevatten veel zandbrokken en enkele wortel- of plantenresten. Ook is er in dit verstoorde pakket een enkel puinfragment aanwezig. De ondergrond is in deze boringen sterk geroerd tot een diepte variërend van 1,15 - 1,35 m -mv (6,3 - 6,1 m +NAP).

Naar beneden toe gaat het pakket abrupt over naar licht(geel)grijs, zwak tot matig siltig, zeer fijn zand. In boring 3 zijn in de top van dit zand nog enkele dunne leem- en humuslagen aanwezig, in boring 4-6 zijn deze niet waargenomen. Naar beneden toe is een enkel grindje aanwezig. Ook zijn enkele wortelresten aanwezig. Deze lagen worden geïnterpreteerd als de C-horizont in het dekzand, behorend tot het Laagpakket van Wierden, Formatie van Bostel. De top hiervan bevindt zich in het Domineesbosje op een diepte van 1,15 tot 1,35 m -mv (6,3 - 6,1 m +NAP).

3.2.3 Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Let wel, het onderzoek betrof een verkennend booronderzoek en had ook niet tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen, aangezien de boordichtheid en boordiameter hiertoe ontoereikend waren. Het puin dat met name in boring 1 en 2 is waargenomen betreft niets anders dan de weerslag van de ligging nabij de weg. Met werkzaamheden ten behoeve van de weg en/ of kabels en leidingen is dit puin in de bodem terecht gekomen.

3.2.4 Synthese

Op basis van de boringen is gebleken dat het plangebied sterk geroerd is tot een diepte van 0,95 - 1,35 m -mv (6,8 - 6,1 m +NAP). De geroerde pakketten gaan abrupt over naar licht(geel)grijs dekzand. Dit niveau is geïnterpreteerd als de C-horizont in het dekzand.

Voor boring 1 en 2 is deze verstoring hoogstwaarschijnlijk te verklaren door de ligging in de berm nabij de Ubbeschoterweg. In het zogeheten Domineesbosje lijken de verstoringen van een andere aard. Mogelijk is de ondergrond met de inrichting van het park geroerd, eventueel in combinatie met lokaal bioturbatie (wortelwerking). Het resultaat blijft hetzelfde: ook in boring 3 - 6 is de bodem sterk geroerd tot in de C-horizont. In deze C-horizont zijn in boring 1, 2 en 3 enkele leemlagen en een grindje waargenomen. Dit is het resultaat van afspoeling en hellingprocessen, welke ook werden verwacht vanwege de ligging op een dekzandflank (zie 2.2).

Interessant is wel, dat er in boring 5 en 6 direct onder de strooisellaag weer een vage bodem is ontstaan. De gebleekte korrels en de zwak aanwezige inspoelingshorizont geeft aan dat er na de verstoringen een (jonge) bodem is ontstaan. Een dergelijke vage bodem, kan in een relatief korte tijdsspanne ontstaan zijn. Voor de hier verwachte archeologie is dit niet van belang.

Op basis van het bureauonderzoek bestond er een middelhoge verwachting voor archeologische resten uit het Mesolithicum. De verstoringen reiken tot in de C-horizont. Ook zijn er geen verdere aanwijzingen voor oudere vindplaatsen aangetroffen, bijvoorbeeld in de vorm van een begraven bodem. De verwachting voor deze periode kan worden bijgesteld naar laag.

Er bestond een lage verwachting voor resten uit het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen. Deze verwachting kan gehandhaafd blijven aangezien er geen niveaus uit deze perioden in het plangebied aanwezig zijn. Indien er al vindplaatsen in het plangebied aanwezig waren, dan zullen deze allemaal verstoord zijn door latere vergravingen.

Anders dan de waterpartijen zijn er geen historische tuin-elementen waargenomen. Ook zijn er met de visuele inspectie in het plangebied geen sporen uit de Tweede Wereldoorlog waargenomen.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- ***Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?***

Het plangebied is gelegen in een dekzandvlakte met enige kenmerken van afspoeling en hellingsprocessen in de diepere ondergrond. Verder is het gebied sterk geroerd tot een diepte variërend van 0,95 - 1,35 m -mv (6,8 - 6,1 m +NAP). Vanaf daar gaan de verstoringen naar beneden toe abrupt over naar het schone dekzand. In dit dekzand zijn geen aanwijzingen voor oudere, overstoven bodems.

- ***Waar en op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?***

In het plangebied bevinden zich geen archeologisch interessante lagen.

Anders dan de waterpartijen zijn er geen historische tuin-elementen waargenomen. Ook zijn er met de visuele inspectie in het plangebied geen sporen uit de Tweede Wereldoorlog waargenomen.

- ***Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?***

Nee, de bodem is sterk geroerd tot een diepte van 0,95 - 1,35 m -mv (6,8 - 6,1 m +NAP).

- ***Op welke manier dient bij graafwerkzaamheden met archeologische resten te worden omgegaan?***

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

- ***Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?***

Niet van toepassing.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht.

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Renswoude, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

- Bakker, H. de, 1966. De subgroepen van het systeem van bodemclassificatie voor Nederland.
- Boer, G.H. de & S. Warning, 2007. Bedrijventerrein Harselaar/Nijkerkerweg, gemeente Barneveld; archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek). *RAAP-rapport 1546*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Boonstra, M.K., R.M. van Heeringen & R.J.J. Quak, 2010. Herontwikkeling Dorpsstraat 44-46 te Renswoude, gemeente Renswoude. *Vestigia-rapport V827*. Amersfoort.
- Boshoven, E.H., G.H. de Boer & D. Bekius, 2010. Gemeenten Renswoude en Woudenberg; een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. *RAAP-rapport 2117*. Weesp.
- Heeringen, R.M. van, A. Vissinga & W.J. Weerheijm, 2016. Archeologisch onderzoek ter plaatse van het oude Rechthuis (Dorpsstraat 44-46) te Renswoude, gemeente Renswoude. Een archeologische begeleiding onder het protocol opgraven. *Vestigia-rapport 1357*. Amersfoort.
- Kampen, J., van, 2012. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van karterende boringen in het plangebied Hoge Hof, te Renswoude. *Zuidnederlandse Archeologische Notities 280*. Amsterdam.
- Maarleveld, G.C. & R.P.H.P. van der Schans, 1961. De dekzandmorfologie van de Gelderse Vallei. *Tijdschrift K.N.A.G. 87(1)*: 22-35.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Rietberg, B., 2004. *De Grebbelinie: een cultuurhistorische gids*. Utrecht.
- SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, M. Verbruggen, 2012. Leidraad inventariserend veldonderzoek: deel: karterend booronderzoek, versie 2.0. SIKB, Gouda.
- Visscher, H.C.J., 1996. Engen in bodembeschermingsgebieden in de Provincie Utrecht: inventarisatie, bedreiging en bescherming van oude landbouwgronden met archeologische waarde. *RAAP-rapport 117*. Utrecht /Amsterdam.
- Weerheijm, W.J., Vissinga, A. & R. Schrijvers, 2017. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de 'herontwikkeling Taets van Amerongenweg' te Renswoude, gemeente Renswoude. *Vestigia-rapport V1413*. Amersfoort.
- Weerts, H., J. Schokker, K. Rijdsijk & C. Laban, 2006. Geologische overzichtskaart van Nederland. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.
- Wolleswinkel, E.J., 1998. Renswoude. Geschiedenis en architectuur. *Monumenten-inventarisatie Provincie Utrecht reeks 20*. Kerckebosch, Zeist.

Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied (rood). Inzet: ligging in Nederland (ster).	6
Figuur 2. Overzicht van de voorgenomen bodemingrepen.	8
Figuur 3. Overzichtskaart (archeologische) gegevens uit de directe omgeving van het plangebied, geprojecteerd op de geomorfologische kaart. De codes beginnend met een "B" behoren bij boringen uit het DINO-loket.	13
Figuur 4. Overzicht van historische kaarten.	16
Figuur 5. De splitsing Ubbeschoterweg (links) met de N224 (Dorpsstraat). Bron: Google Street View.	17
Figuur 6. Resultaten verkennend booronderzoek.	22

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	7
Tabel 2. Samenvattend overzicht van de geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.	10
Tabel 3. Samenvattend overzicht van het geldende archeologiebeleid en achterliggende verwachtingskaart.	11
Tabel 4. Overzicht van de bekende archeologische monumenten en archeologische vondstlocaties in en rond het plangebied.	11
Tabel 5. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.	12
Tabel 6. Samenvattend overzicht van de in het plangebied aanwezige bouwhistorische waarden.	15
Tabel 7. Samenvattend overzicht van de huidige situatie van het plangebied.	17
Tabel 8. Samenvatting van de toekomstige situatie.	18
Tabel 9. Samenvatting van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.	20
Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Let wel, het onderzoek betrof een verkennend booronderzoek en had ook niet tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen, aangezien de boordichtheid en boordiameter hiertoe ontoereikend waren. Het puin dat met name in boring 1 en 2 is waargenomen betreft niets anders dan de weerslag van de ligging nabij de weg. Met werkzaamheden ten behoeve van de weg en/ of kabels en leidingen is dit puin in de bodem terecht gekomen.	23

Bijlagen:

Bijlage 1: tijdschaal

Bijlage 2: boorbeschrijvingen

Bijlage 1. Tijdschaal

Archeologische perioden					
Tijdperk				Datering	
Recente tijd					
Nieuwe tijd			C	1945	
			B	1850	
			A	1650	
Middeleeuwen			Laat B	1500	
			Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050		
		C: Karolingische tijd	900		
		B: Merovingische tijd	725		
		A: Volksverhuizingstijd	525		
	Romeinse tijd			Laat	450
Midden				270	
Vroeg				70 na Chr.	
Prehistorie	IJzertijd			Laat	15 voor Chr.
				Midden	250
				Vroeg	500
	Bronstijd			Laat	800
				Midden	1100
				Vroeg	1800
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)			Laat	2000
				Midden	2850
				Vroeg	4200
	Mesolithicum (Midden Steentijd)			Laat	4900/5300
				Midden	6450
				Vroeg	8640
	Paleolithicum (Oude Steentijd)			Laat	9700
				Jong B	12.500
				Jong A	16.000
				Midden	35.000
				Oud	250.000

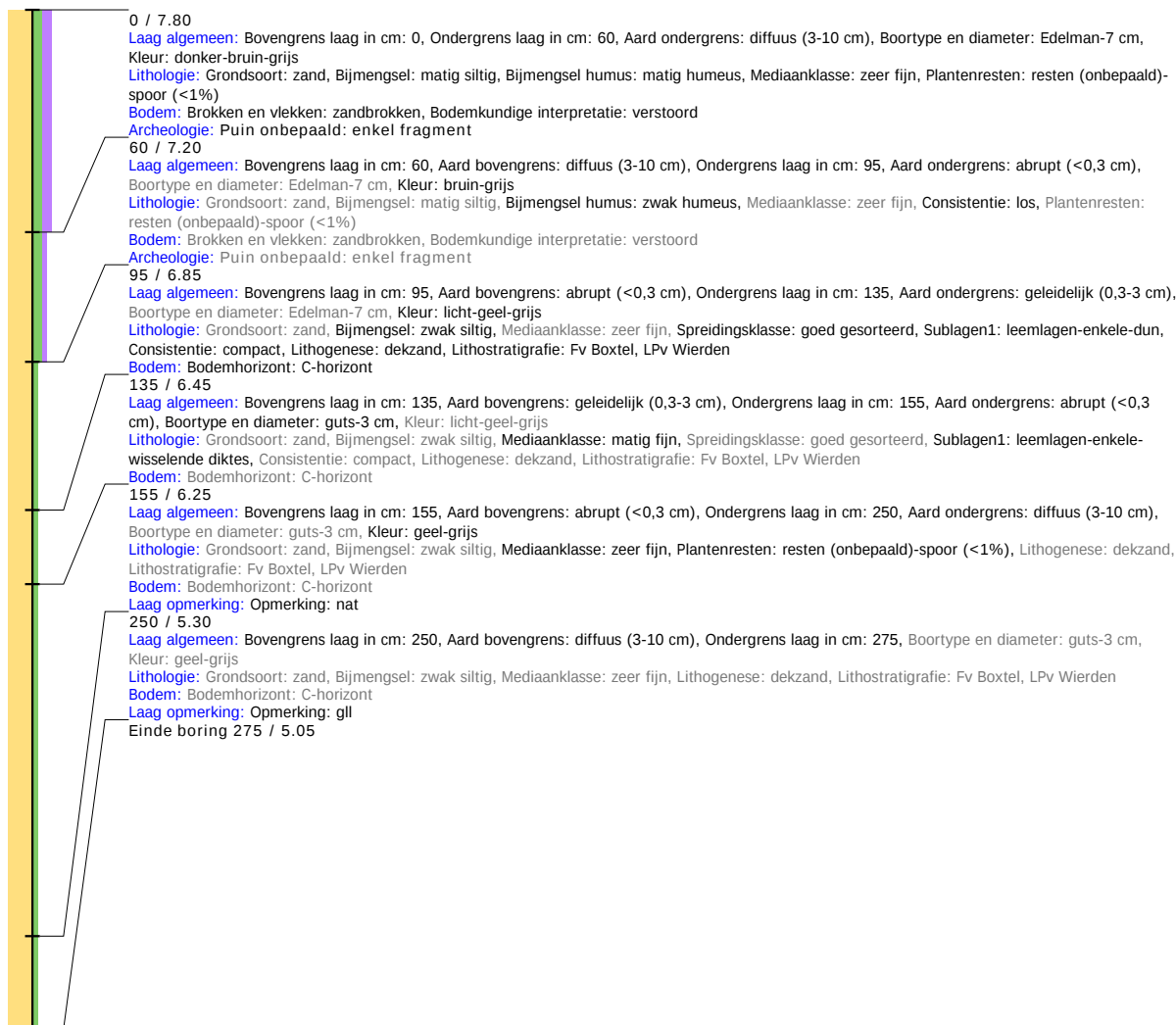
tabel1 standaard Archeologisch RAAP 2014

label1_standard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Boorbeschrijving

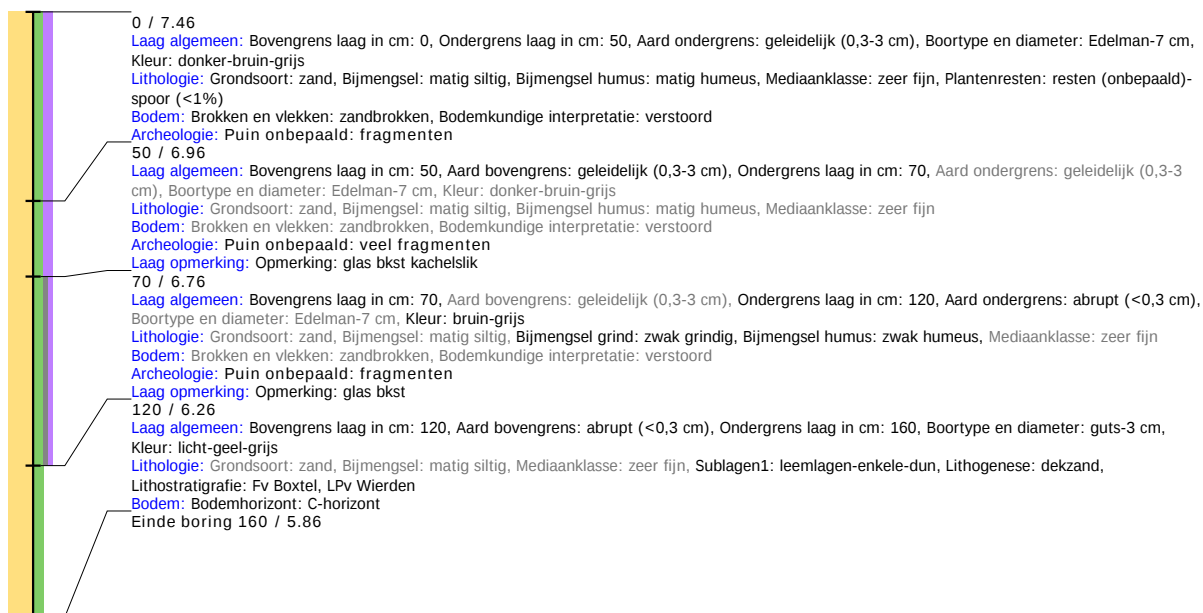
Boring: RWUW_1

Kop algemeen: Projectcode: RWUW, Boornummer: 1, Beschrijver(s): CC/NC, Datum: 17-10-2018, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 275
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 165969.283, Y-coördinaat in meters: 453742.998, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
Hoogte maaiveld in meters: 7.796, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: Renswoude, Opdrachtgever: Witteveen + Bos, Uitvoerder: RAAP West
Kop opmerking: Opmerking: haaks op 1, andere zijde watergang tot 1 meter verstoord

Boring: RWUW_2

Kop algemeen: Projectcode: RWUW, Boornummer: 2, Beschrijver(s): CC/NC, Datum: 17-10-2018, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 160
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 165957.788, Y-coördinaat in meters: 453724.893, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
Hoogte maaiveld in meters: 7.464, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: Renswoude, Opdrachtgever: Witteveen + Bos

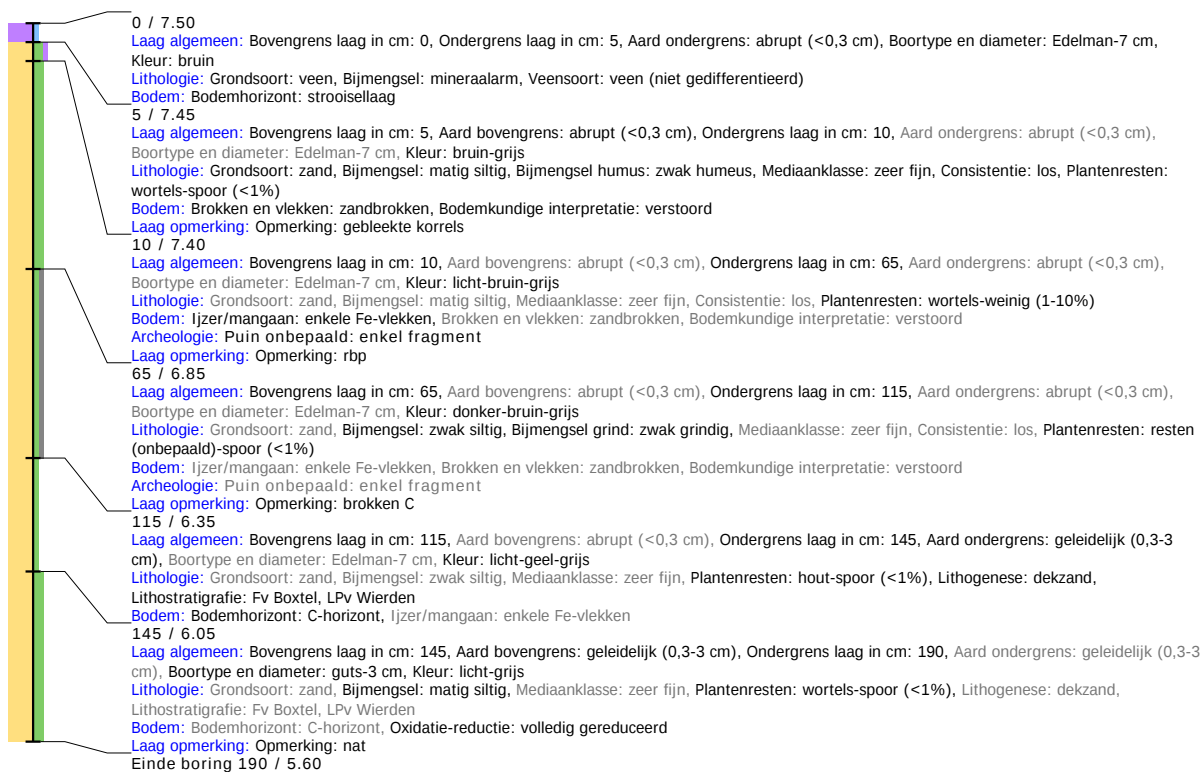
Boring: RWUW_3

Kop algemeen: Projectcode: RWUW, Boornummer: 3, Beschrijver(s): CC/NC, Datum: 17-10-2018, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 200
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 165951.035, Y-coördinaat in meters: 453700.38, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
Hoogte maaiveld in meters: 7.487, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: Renswoude, Opdrachtgever: Witteveen + Bos

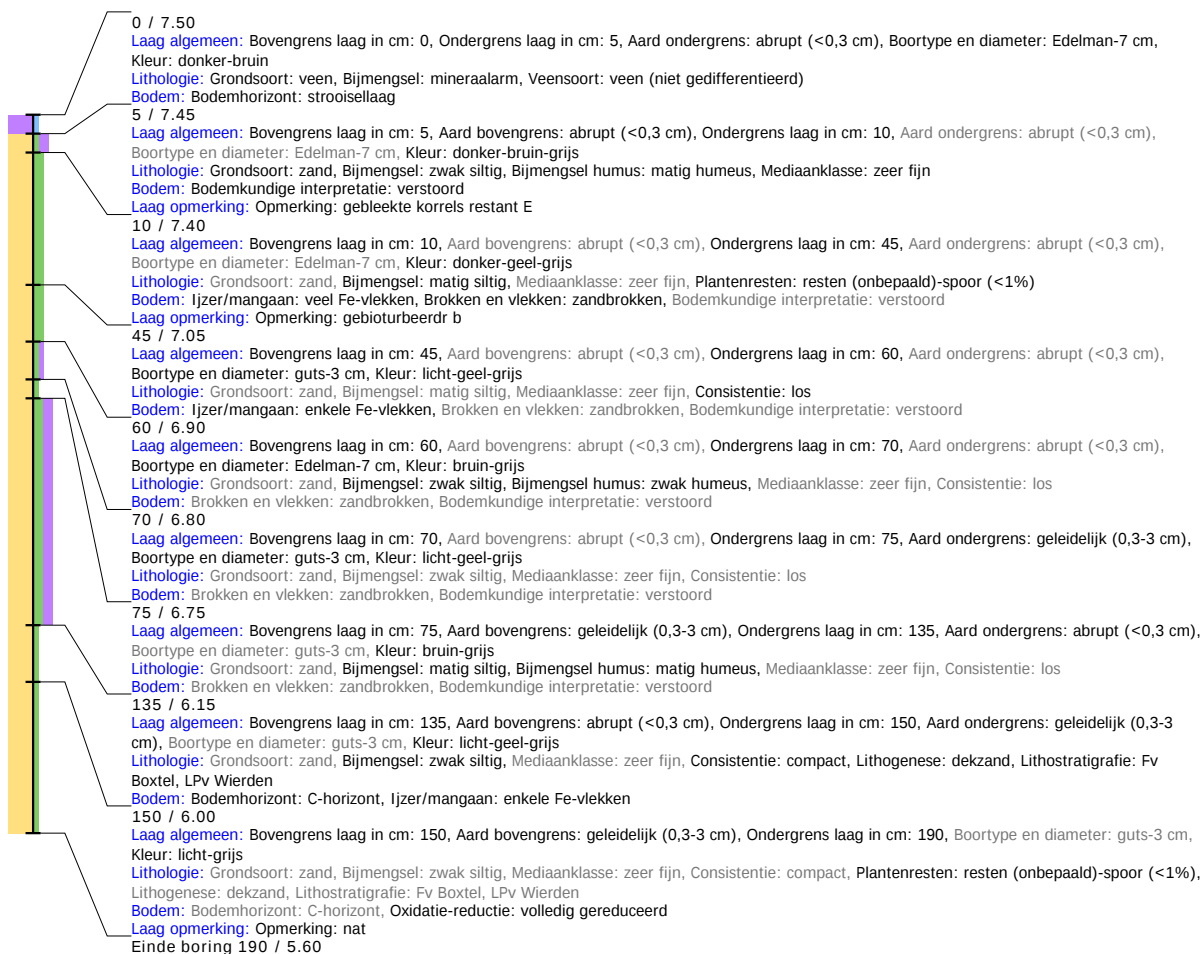
Boring: RWUW_4

Kop algemeen: Projectcode: RWUW, Boornummer: 4, Beschrijver(s): CC/NC, Datum: 17-10-2018, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 190
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 165966.299, Y-coördinaat in meters: 453689.03, Precisie coördinaat: 1 m, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.5, Precisie hoogte: 1 dm, Referentieveld hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: Renswoude, Opdrachtgever: Witteveen + Bos

Boring: RWUW_5

Kop algemeen: Projectcode: RWUW, Boornummer: 5, Beschrijver(s): CC/NC, Datum: 17-10-2018, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 190
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 165991.662, Y-coördinaat in meters: 453676.491, Precisie coördinaat: 1 m, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
Hoogte maaiveld in meters: 7.5, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: Renswoude, Opdrachtgever: Witteveen + Bos

Boring: RWUW_6

Kop algemeen: Projectcode: RWUW, Boornummer: 6, Beschrijver(s): CC/NC, Datum: 17-10-2018, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 170
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 166009.704, Y-coördinaat in meters: 453666.388, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
Hoogte maaiveld in meters: 7.431, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: Renswoude, Opdrachtgever: Witteveen + Bos

